

Der er her ofte tale om disciplinkrise, om skoletræthed, og timerne i disse klasser kan undertiden føles som en byrde både for eleverne og lærerne. Det er en samfundsskade, at der hvert år sendes mange børn ud af den eksamensfri mellemskole med en stærk modvilje mod skolen og mod de værdier, som skolen vil pege på og føre ind i, og som skolen netop i de afsluttende skoleår skulle bringe eleverne i et positivt forhold til.

Enhver bestemmelse, der kan ændre disse uheldige forhold til det bedre, om så blot en smule, er værd at kæmpe for.

I landsbyskolen medfører ordningen, at en del af landsbyens elever fra 11—12 års alderen hver dag må rejse til en eksamensskole, ikke fordi eksamensskolen i og for sig er bedre, ikke heller fordi alle disse elever fuldfører eksamensskolen, (også her er der et vist frafald, når den undervisningspligtige alder er forbi), men fordi delingen ved mellemskolens begyndelse er så afgørende. Kommer man ikke med fra 1. mellem, kommer man aldrig med, eller bliver i hvert fald sinket. For en sikkerheds skyld prøver altså mange, og en så stor del af landsbyskolens elever flytter til eksamensskolen i den nærmeste købstad eller stationsby, at det kan volde vanskelighed at gennemføre en god undervisning for de tilbageblevne elever. Både lærere og elever mangler det incitament, som de bortdragne elever var. For de elever, der rejser til eksamensskolen, er forholdene heller ikke de bedste. Rejselivet er en stor byrde både for børnene og for deres hjem.

Dér, hvor der består det rette forhold mellem skolen og hjemmene, og hvor der er gode lærerkræfter, må den mindre sogneskole også betegnes som en god skoleform. Noget af Danmarks bedste skoleliv er levet i landsbyens sogneskole, og det må derfor være betænkeligt at opretholde eller gå ind for en opbygning af skolevæsenet, der på forhånd slår denne skoleform itu.

3. Det er uheldigt for eksamensskolen, at for mange elever optages i den. Selv med anerkendelse af, at det moderne samfund har større behov for teknisk og bogligt uddannede, end tidligere tider måske havde, er der ingen tvivl om, at for mange elever optages i eksamensskolen. Det ses bl. a. af det store frafald, som finder sted. I mange menneskers bevidsthed er eksamensmellemskolen blevet en slags finere folkeskole, som ikke blot søges af elever, der vil tage en eksamen og søge en boglig uddannelse, men også af mange, der ikke kan eller vil gennemføre en eksamensuddannelse. Derfor er som ovenfor nævnt den eksamensfri skole blevet diskvalificerende. Men det stiller også eksamens-

skolen uheldigt, at den må prøve at få en gruppe elever med, som alligevel falder fra i 2. eller 3. mellemskoleklasse, ligesom disse elever stilles uheldigt derved, at de ikke får en afrundet og afsluttet skolegang. De skoler, som har et særlig velsorteret elevmateriale, (det gælder for eks. nogle gymnasiemellemskoler), mærker meget lidt til de nævnte vanskeligheder.

4. Mange anser det for uheldigt, at erhvervsvalget skal finde sted i 11—12 års alderen efter 4—5 års skolegang og ønsker valget udsat i hvert fald et år, helst to. Der er naturligvis pædagogiske fordele ved at dele børnene på et tidligt tidspunkt, da børn jo er forskellige både med hensyn til arbejdstempo og evner, og hvor klassens elevtal muliggør det, vil vel enhver lærer differentiere overalt og så tidligt som muligt og nærme sig en individuel undervisning, så meget han kan, for at enhver elev kan udvikle sine evner bedst muligt. Men delingen ved overgangen til mellemskolen er ikke blot en pædagogisk, men som forholdene er blevet, er den tillige et erhvervsvalg. Et misligt udfald af denne prøve vil i det mindste sinke eleven et år. Prøven føles altså meget afgørende. Og jo mere den eksamensfri del af folkeskolen opfattes som en diskvalificerende skoleform, jo mere vil denne prøve opfattes som afgørende for de senere erhvervsmuligheder; og jo mere afgørende prøven bliver, jo mere urimeligt føles det, at den finder sted i så tidlig en alder.

En ændring af strukturen må da sigte mod følgende mål:

1. Den eksamensfri folkeskole må styrkes og have sit mål i sig selv.
2. Delingen af børnene må udskydes, (eventuelt til efter den undervisningspligtige alder).
3. Antallet af børn i eksamensskolen må begrænses til de elever, der menes at kunne fuldføre eksamensuddannelsen.
4. Den eksamensfri folkeskoles ældste klasser må stilles så gunstigt som muligt.
5. Landsbyskolens mulighed for at beholde eleverne igennem hele den undervisningspligtige alder må ikke afskæres ved selve strukturen.
6. Der må tilvejebringes en rimelig og ensartet mulighed for overgang fra folkeskole til eksamensskole.

Ud fra disse almindelige betragtninger og som et forsøg på at løse den således skitserede opgave fremsætter partiet venstre da foranstående lovfor-slag.

Det er udarbejdet af et udvalg, som har fået megen værdifuld hjælp af skolefolk og til lovforsla-gets endelige formulering en ligeledes meget på-